

nyok az első pünkösdi reggelén. Úgy szeretném, ha sebesen zúgó szélként minket is megérintene a pünkösdi lélek s mint Péter apostol, tudnók kiáltani: diadalmas fénnel lobog, messzire sűgárázón világol az evangélium, bizonyoság reá ez az asztal, az emlékezés asztala.

Jöjjetek mindannyian, álljuk körül! Engedjük, hogy életünkre ráragyogjon az ő szeretetének, szelíd jóságának, s rendíthetetlen hitének és példamutató életének világossága, hogy mi is világolhassunk. Ott és akkor, amikor szükség van reánk. Legyünk egyszerűek, mint az országút, hogy minden emberhez elmehessünk, és elvigyük az egyakaratot és békességet. Legyünk jók, mint a levegő, hogy minden embert megölelhessünk, minden szenvedőt felkarolhassunk, minden könnyet felszáríthassunk. Legyünk édesek, mint szánkban a mindennapi kenyér áldott íze, hogy mindenkit etethessünk a jóság kenyérével. Legyünk vidámak, bizakodók, erősek a hitben, mint ahogyan a borban ott feszül a hegyoldalak évezredes ereje, hogy minden embert boldogságra deríthessünk és mindnyájan Istenhez érkezhessünk. Ámen.

SZABÓ ÁRPÁD

AZ ÉN HITVALLÁSOM

2 Kor 13, 5

Felejthetetlen élményt nyújtott nekem a Frank Anna naplójáról készült film és ugyanazt a tárgyat feldolgozó rádiójáték. Valószínűnek tartom, hogy a gyülekezet körében sokan vannak, akik ismerik ennek a leánykának tragédiával végződő, megható történetét.

A második világháború utolsó éveiben, Európa egyik városában két család együtt rejtette, mentette az életét, egy nagy emeletes ház padlászóhelyiségeiben. Majdnem két esztendő tölthettek itt. S e hosszú idő alatt, az állandó zsúfoltság, a mindennapi testi, lelki közelség, a fokozódó egymásrautaltság, a félelem, aggodalom és bizonytalanság közepette rendre megmutatkozott mindenkinek a lelke, a jelleme, s láthatóvá vált a belső embere. A történet középpontjában az egyik család leánykája állott, aki-ben éppen akkor kezdett kibontakozni a „nő” és fordult csodálkozó lélekkel és csodálkozó szemekkel az élet felé s a másik család fia felé, akiből ugyancsak ebben az időben kezdett kibontakozni a „férfi”.

Könnyekig megható volt, amikor ezek a gyermekifjak odalopóztak a padlás szűk ablakához, s lopva kinéztek a külső világba, amelytől ők olyan régóta el voltak zárva. Nézték a homokban játszódozó gyermekeket, a sétáló vidám fiatalokat, a virágzó tavaszt, a boldog szabadságot... Aztán egymásra néztek... majd nagy szomorúsággal és végtelen fájdalommal lehajtották a fejüket.

Beszélgetéseik mindennapivá váltak. Egy alkalommal vallási kérdésekre terelődött a szó. A beszélgetés rendjén a kisleány — szinte — indulatosan kiáltott fel: „Valamiben mégis hinni kell“. Máskor az emberekről beszélgettek s akkor határozottan jelentette ki: „Én hiszem, hogy az emberek jók“. S bár személy szerint meghatározni aligha tudta volna, mégis mikor ezeket mondotta, gondolnia kellett azokra, akik a legnagyobb rosszat cselekedték vele, akik elvették tőle a legdrágábbat, az ifjúkor küszöbét átlépő gyermek édes szabadságát.

Aztán következett a szomorú vég. Az utolsó megrázó percekben némán, könnyes szemmel szedték össze apró batyujukat és sorakoztak fel, ki-ki az övéi mellé a bejárattal szemben. A fiú szülői háta mellett elhaladva, mintha megtorpant volna, mintha gondolkozott volna, hogy ebben a sorsdöntő pillanatban hol is van az ő helye, édesapja, édesanyja mellett-e? ... Aztán mégis tovább lépett s megállott a kislány háta mögött. Ez lassan hátrafordította fejét, ártatlan szemei tele voltak könnyel, de könnyein keresztül mosolygott, amikor mondta ezt a befejező nagyszerű vallomást: „És én mégis hiszem, hogy az emberek jók“.

Frank Anna azonban többé nem került vissza az életbe. De megmaradt a naplója, melyet naponként írogatott. Az első részét egy kislány írta, az utolsó sorait már sok boldog és sok szomorú élménnyel gazdagított lelkű nő jegyezte fel. Naplójában leírta gondolatait, érzéseit, élményeit, amiket mondott és cselekedett, s amiket mondtak és cselekedtek azok, akik az ő környezetében éltek.

És azóta ez a napló hirdeti könyvalakban, rádión keresztül, filmen és íme a keresztény szószékről is: „Valamiben mégis csak hinni kell“, valamiben, ami jó, igaz, szép, tiszta, békés és emberhez miltó... És ha majd sokan lesznek, akik embertársaik részéről elszenvedett bántalmak idején is hirdetik és aszerint is cselekednek: „én hiszem, hogy az emberek jók“... akkor nem lesznek a földön a Frank Annához hasonló tragédiák.

Az én rövid hitvallásom ez: hiszek Istenben és hiszek az emberben. Valamiben mégis csak hinni kell. Lehetetlen, hogy tévednénk, amikor azt állítjuk, hogy a gondolkozó és érző emberek legnagyobb része hisz az élet szépségében, értelmében, céljában; a jó és igaz végső győzelmében; a szeretet hatalmában; a béke életet és értékeket termő áldott alkalmában; a megbocsátás fenségében; az erkölcsi világrendben. Mindehhez, mi vallásos emberek még hozzátesszük a következőket: a vallás minket megtanít arra, hogy az igaz eszméje nemcsak egyéni, személyes meggyőződésünk, hanem a legfőbb lénytől származik: Istennek ihletése, sugallata bennünk, nemcsakupán lelkünk pusztá hangja, hanem egyszersmind a végtelen Akarat szózata lelkünkben; a jóság nem csupán lelkünk törvénye, hanem a világegyetemnek is a legfőbb törvénye, melynek minden értelmes lény alá van vetve és az egész teremtett világ annak betöltésére törekszik. (Channing).

Nekünk vallásos embereknek Isten és a benne való hit a legfőbb biztosíték, hogy érdemes, lehet és kell igaz, becsületos, jó életet élni; hogy érdemes dolgozni, küzdeni s ha kell áldozatot hozni a szeretetben, megértésben és békességben épülő boldog emberi holnapért.

Nekünk vallásos embereknek az isteni gondviselés a legerősebb bizonyosság, hogy minden helyzetben tudunk szolgálni, — csak akarnunk kell — a legnagyobb célnak, hogy az ember Isten gyermeke, s e földi élet Istenországa legyen.

Mégis, miért van az, hogy a magukat vallásosnak valló emberek között is aránylag olyan kevesen vannak, akik elnyerik Istennek legnagyobb ajándékát, a biztonságnak és a bizonyosságnak állandó érzését? ...

Megpróbálok feleletet adni erre a kérdésre.

Akinek egy mákszemnyi köze van a termőföldhöz, az mind tudja, hogy a földnek adni kell, s csak úgy szabad termést várni tőle. Adni kell táplálékot, munkát, gondozást, sőt — akármilyen különösen hangzik — még szeretetet is ... S aki nem így közeledik hozzá, az megcsalja, de nem a földet, hanem saját magát.

Így vagyunk önmagunkkal is. Ma már a legegyszerűbb ember is tudja, hogy testétől csak úgy várhat eredményes és kitartó munkát, ha kellőképpen táplálja és gondozza, s ha nem feledkezik meg a pihentetéséről sem. Értelmünknek is adni kell, s csak úgy várhatunk tőle ... adni kell alkalmat, hogy tudásunk ismeretének, tapasztalásának, helyes ítéletének a körét állandóan bővítse. Lelkünknek is adni kell, ha kapni akarunk ... adni kell lehetőséget, hogy belső élményekben napról-napra gazdagabb legyen ... Meg kell jegyezni, hogy emberi mivoltunknak a legfőbb feltétele nem az, hogy milyen sokat tudunk, milyen széles külső tapasztalásunk köre, hanem sokkal inkább az, hogy milyen gazdag vagyunk belső élményekben. Csak az élményekben gazdag lélekben fogamzanak meg a szeretetnek és részvételnek érzései s csak az ilyen lelkű ember lehet igazán jó. Bizony mondom, hogy aki nem így közeledik önmagához, aki mindig csak vár, csak kapni akar a testétől, esztől, lelkétől, de sohasem ad, az hamar eljut a legfájdalmasabb dologig, az önszemrehányásig.

Nem volt soha és a mi modern társadalmunkban sincs egyetlen olyan közösség, vagy intézmény, amelynek nem volna ez az alaptörvénye.

Adj a családnak szeretetet, ragaszkodást, véd meg annak tisztaságát és szentségét saját rosszabb éned, indulataid, szenvedélyeid ellen, és minden más kívülről jövő támadás ellen s adni fog neked is a családnak meghitt melegséget és boldogságot.

Adj egyháznak érdeklődést, ragaszkodást, erkölcsi és anyagi támogatást s kapsz tőle olyan lelki kincseket, amelyeknek az értékét felbecsülni nem lehet.

Adj hazádnak tiszteletet, hűséget, jó szolgálatot s kapni fogsz oltalmat és olyan érzést, amelyet nélkülözni nem lehet: a valahová tartozás megnyugtató érzését.

Adj élettársadnak megérteni akaró szeretetet, jóságot, előzékenységet, figyelmet, gyöngédséget és türelmet s ugyanazt kapod tőle.

Adj embertársaidnak szerető készséget, segítséget, jóakaratot s azzal viszonzozzák.

Szolgálj a békét teljes erődből s ad neked alkalmat értéket termő, boldog emberi életre.

Adj az életnek köteleességtudást, a köteleességnek hivatást, a hivatásnak szeretetet, s meglásd az élet nem marad hálátlan.

Jézus majdnem kétezer évvel ezelőtt finom lelki érzéssel felismerte és hirdette, hogy szeretetet csak szeretettel, jóságot jósággal, irgalmat irgalommal lehet kiérdemelni. „Amint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is aképpen cselekedjétek azokkal“ (Lk. 6 : 31).

Ma már mindenki tudja, hogy nincsen a világon olyan hatalom és olyan krózsusi gazdagság, amelyikkel egy parányi szeretetet ki lehetne erőszakolni. Hatalommal le lehet győzni az embert, meg is lehet semmisíteni, gazdagsággal sok mindent lehet vásárolni, a gyengébb jellemű embert meg is lehet venni... de szeretetre kényszeríteni senkit sem lehet.

Aztán jön valaki, sem nem hatalmas, sem nem gazdag, de érdekelni, önzetlen szeretetet és szívből jövő részvétet kínál, s azt adnak neki érte.

Vannak emberek, akik életbölcességük mérlegét így állítják fel: mit ér nekem, mit ad nekem az Isten, az élet, a haza, az egyház, a család, mit adnak az emberek, mit ad a béke?

Oh, kedves felebarátom, hogy sajnállak téged, amiért így gondolkazol. Csak arra kérlek, próbáld meg egyetlenegyszer, őszintén, becsületesen magad felé fordítani a kérdést. Nem úgy, ahogy eddig tetted, hanem ellenkezőleg. Mit érek én és mit adok én az Istentől elkezdve mindenkinek, akiktől és amiktől szüntelenül várok és kapni akarok. Meglátod, milyen más életszemlélet és milyen más élet születik meg benned.

Mindezt pedig csak azért mondtam el, hogy könnyebben eljuthassak ideig: Istennek is adni kell, hogy kaphassunk tőle.

Megvan! kiált fel valaki magában. Hiszen ennek a felfogásnak gyengéje éppen ott van, ahol az erőssége akar lenni. Elhiszem, hogy a világon mindenütt adni kell, hogy a kapás jogcímét megszerezzük, de Isten egyedül kivétel. Ő az örök adakozó. Ő mindig csak ad és semmit sem vár. És személyválogatás nélkül mindenkinek ad. „Felhossa az ő napját mind a gonoszokra, mind a jókra és esőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak“. (Mt 5:45).

Ez igaz és mégsem gyengíti felfogásunkat.

Ugyebár, azt mondjuk, hogy két lény van a világon, aki mindig csak ad, és soha nem vár érte semmit. A földön az édesanya és mindenütt az Isten.

De figyelj csak meg, hogy az édesanya s általában a szülő odaadhatja gyermekének mindenét, amiye csak van, a gyermek azonban csak akkor érzi, hogy mit kapott, amikor ő maga is kezd adni.

Az Isten is mindent ad az ő gyermekeinek, de csak az az ember, és csak olyan mértékben érzi, veszi tudatosan Isten adományát, amilyen mértékben ő is adni kezd az Istennek.

Nem a kapás, az elfogadás, hanem az adás erősíti a lelki kapcsolatot. Amit kapunk, azt természetesen találjuk. Ha nem vártuk, ha érdemtelenek vagyunk reá, akkor is hamar megszokjuk, hamar és könnyen el is felejtjük. De amit adtunk, azt soha nem felejtjük el. Mentől többet adunk valakinek, annál erősebben hozzá vagyunk kötve.

Ezért van az, hogy a szülő közelebb áll gyermekéhez, mint a gyermek öhozá.

Hát, ha ez így van, akkor mit adhatok neked, óh Uram, én szegény ember, hiszen égen és földön minden a tied? Magunkat kell adni Istennek! Nem alkalmi, anyagi és érzelmi ajándékokat, hanem az egész életünket, gondolkozásunkat, érzésvilágunkat. A szeretet törvénye, Isten törvénye szerint kell berendeznünk életünket.

A régi görögök és rómaiak vallása kezdetleges volt a mi vallásunkhoz képest, de azért abban is voltak értékes vonások. Isteneikről szobrokat készítettek. Nagyokat és pompásokat, amelyeket a tiszteletükre emelt templomokban és tereken állítottak fel. De készítettek kicsiket, arasznyi házi isteneket, amelyeket otthonaikban, a házi szentélyben helyeztek el. Nem az az értékes, hogy isteneikről szobrot csináltak, hanem az, hogy bevitték az otthonaikba.

Vidd be Istent otthonodba! nem a szobrát, hanem a szellemét!

Magadat, otthonodat add Istennek, s meglátod, hogy a tied lesz az Ő legnagyobb áldása, a biztonság és bizonyosság állandó, boldogító érzése.

Adni kell az Istennek, hogy tudatosan elvehessük az Ő adományát!

Én hiszem, hogy az emberek jók... Hát akkor miért van annyi gyűlölködés? Összeszorul az embernek a szíve, ha arra gondol, hogy a mindennapi életben mennyi mindenért, milyen kicsi dolgokért, legtöbbször meggondolatlanul bántják az emberek egymást. S még jobban összeszorul a szíve, amikor olvassa és hallja a rádión, hogy milyen kegyetlenül pusztítják az emberek a drága életet és az életnek hasonlóan drága értékeit. Pedig minden erőszakkal elpusztított emberi élet, megannyi vigasztalan édesanya, nekibúsult édesapa, elárvult hitves és gyermek, az emberi méltóságnak a megalázása és a jóra hívott emberi életnek a megfertőzése.

És én mégis hiszem, hogy az emberek jók.

Tudod-e, hogy a régi görög bölcsék azt hirdették, hogy aki tudja, mi a jó, az cselekszi is azt?

Mi már tudjuk, hogy ez így nem igaz. Az ember nem azért cselekszi a rosszat, mert nem tudja, mi a jó, hanem azért, mert kedve telik benne s még sokkal inkább azért, mert nincsen elég akaratereje, hogy legyőzze az önzést, a kapzsiságot, a harag, a megtorlás és a bosszú érzését, a gonosz indulatot és a szenvedélyt.

Ha valami fontos ma és szükséges, akkor a legfontosabb és legszükségesebb a jóra való akaratnak a nevelése, erősítése, gyakorlása.

És ezt most rögtön elkezdheted. Ne várd, hogy mindig más közeledjék hozzád, más adja először a megértést, a megbékülést, a megbocsátást. Próbáld meg, kezd el a közeledést te! De vigyázz! A szenvedéllé erősödött rosszat nem lehet csak ésszel legyőzni. A szenvedélyek nem hallgatnak az ész tanácsára. A gonosz szenvedélyek úgy seprik, úgy sodorják el az értelem erőit, mint a lavina az eléje került papír-akadályt.

Fokozd szenvedéllé a jót. A gonosz szenvedélyek el? állíts nemes szenvedélyeket.

Én hiszem, hogy az emberek jók, s amilyen mértékben erősítik magukban a jóra való akaratot, olyan mértékben Isten fiaivá lesznek.

Vizsgáljuk meg magunkat, ha hitben vagyunk-e Istennel és az emberekkel szemben. Próbáljuk meg magunkat mindnyájan. A legnagyobbtól

a legkisebbig mindenki. És ennek az önmegpróbálásnak a jelszava legyen: adjuk egész életünket az Istennek, az életnek, az egyháznak, a házáknak, a családnak, az embereknek, a békének, az Istenországnak! Ámen.

KÖKÖSI KÁLMÁN

ZSOLTÁROK ÚTJÁN: ISTEN FELÉ

Zsolt 42, 4

A Zsoltárok Könyvét az áhítat könyvének nevezi a keresztény ember, mert benne jut kifejezésre a legtisztábban s a legnagyobb formában az ember imádságos érzülete és Isten melletti állásfoglalása. Megtaláljuk benne az érzések sokszínű skáláját s azt a boldog bizonyosságot, hogy ezek az érzések mind Istenben gyökereznek; tőle indulnak ki és hozzá térnek vissza. Nem akarjuk ez alkalommal vizsgálat alá venni és részletesen ismertetni e gazdag érzésvilágot. Csupán kettőt szeretnénk kiemelni belőle, mely aranyszálként húzódik végig szentkönyvünk zsoltárain s megerősíti bennünk a hitet, hogy az ember Isten melletti magatartását e kettő határozza meg és teszi életformáló erővé: a bizalom és a hálaadás. E kettő az, mely nélkül vallásosságunk, Istenben való hitünk pusztá külsőség s önmagunk becsapása által Isten és ember felé látszatvallásosság.

A bibliai nép életében a szenvedések és megpróbáltatások tüze tette kristálytisztává és emelte mindenek fölé az Istenben való bizalom érzését. A zsoltáriró így vall erről a bizalomról: „Szeretlek Uram, én erősségem. Az Úr az én szabadítóm és kősziklám: őbenne bízom“. Minél erősebb lett ez az érzés, annál tisztább és erősebb lett a hit, hogy nem hiábavaló e bizalom: „Uram te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre. Minek-előtte hegyek lettek és föld és világ formáltaték, öröktől fogva mindörökké te vagy Isten“. És mert e nép érezte, tapasztalta életében Isten gondviselését, megtartó szabadítását, lelkében megszületett a hálaadás: „Áldjad én lelkem az Urat és egész bensőm az ő szent nevét. Áldjad én lelkem az Urat és meg ne feledkezzél semmi jótéteményéről“.

A zsoltárok nagy része a fogság alatti nehéz idők és a fogság utáni kor terméke. A 42. zsoltár is, melyből szentleckénket vettük, a babiloni vizek partjaira való visszaemlékezésből született. Ott élt a nép a folyó partján és szomorú sorsán még kicsorduló könnyei sem segítettek. A múltját, elveszett hajlékát siratta és Sionra emlékezett. Hárfáikat a fűzfákra függesztették, mert nem énekelhettek a Sionról idegen földön. Lelkükben azonban ott élt az Isten utáni vágyakozás s a szenvedés nem tudta elfojtani a feltörő szavakat: „Mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre, úgy kívánczik az én lelkem hozzád, óh Isten“. És bennük élt a kérdés is, amit próbáltak ugyan mindennap elfelejteni, de nem lehetett, mert